Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 18-го МАЯ 1920. ЧИСЛО 60. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, MAY 18, 1920. No. 60.

„ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ",

Тимчасовий Головний Український Ратунковий Комітет в Америці.

Так називається Комітет, оснований дня 11. мая с. р. репрезентантами найповажнійших американсько-українських інституцій, скликаними делеґатом старокраєвих запомогових організацій, др. Лонгином Цегельським. Як звісно др. Цегельський, приїхавши з Европи, скликав був на день 28-го цвітня с. р. нараду заступників американсько-українських організацій і редакцій без ріжниці партій. Ся нарада рішила, що запомогова акція для старого краю є пекучо потрібна, що вона має бути ведена окремо від всякої політики, окремим Комітетом та що почин до основання сего Комітету має дати сам др. Лонгин Цегельський.

У виконанню сеї ухвали др. Лонгин Цегельський скликав для уконституовання такого ратункового Комітету делеґатів всіх найважнійших американсько-українських інституцій, редакцій і т. п. до Ню Йорку на день 11. мая. А іменно запросив він: „Український Народній Комітет", „Федерацію Українців в Америці", „Український Народній Союз", „Провидіннє", „Український Робітничий Союз", Згоду Братств", „Взаїмну Поміч", „Січову Орґанізацію", „Народну Торговлю", „Український Червоний Червоний Хрест", „Українську Народну Громаду в Ню Йорку", Грецько-католицьку Дієцезію в Злучених Державах — редакції: „Америки", „Нраодньої Волі", „Народного Слова", „Нового Життя", „Місіонара", „України", „Українських Щоденних Вістий" і „Свободи". В той спосіб були в запрошенях заступлені всі головні інституції і напрямки, а таксамо важнійші центри українського життя в Америці. Щоби були заступлені і ті околиці, де нема осідків згаданих інституцій чи редакцій, др. Цегельський запросив ще на нараду: Івана Каштанюка з Конектікут, о. Филемона Тарнавського з Клівленду, п. Михайла Петрівського з Ст. Луіс і Дмитра Капітулу з Мікаду.

На сі запросини явилися дня 11. мая о годині 4. пополудни, в Ню Йорку, в „Українськім Народнім Домі" слідуючі особи: від Грецько-католицької Дієцезії оо. Петро Понятишин, Лев Левицький, Олекса Павляк і Микола Підгорецький, від „Українського Народнього Союза": пп. Андрій Сака, Константин Кирчів і Роман Слободян, від „Провидіння": пп. Евген Якубович та Іван Борисевич, від „Українського Народнього Комітету: пп. Дмитро Андрейко, Теодор Грицей і о. Йосиф Чаплинський, від „Української Народньої Громади" в Ню Йорку п. Михайло Лужецький, від „Америки" п. Антін Цурковський, від „Місіонаря" о. Стефан Склепкович, від „Свободи" п. Володимир Лотоцький, а вкінци п. Іван Каштанюк з Конектікут, о. Филемон Тарнавський з Клівленд і сам скликуючий др. Лонгин Цегельський. Кромі того пп. др. Володимир Сіменович, голова „Українського Червоного Хреста" в Шікаґо, Михайло Петрівський з Ст. Луі, та Ярослав Гундич з „Нового Життя" прислали листи з заявою, що до Комітету належати хочуть і діяльність його горячо будуть попирати, але задля важних перешкод на се перше засіданнє явитися не можуть. Також відписали редакція „Народної Волі" і „Український Робітничий Союз" — в імени першої п. редактор Бориско, що редакція задля обмеженого персоналу праці не може вислати свого делеґата, а в імени „Українського Робітничого Союза" п. Г. Перчак, що задля короткого часу екзекутива „У. Р. Союза" не могла зійтись, щоб порозумітися що до висилки делеґата до Комітету. Не дали ніякої відповіди „Федерація Українців", „Січова Орґанізація", „Взаїмна Поміч", „Народна Торговля" та редакції „Народного Слова", „України" і „Українських Щоденних Вістий" — одначе треба завважити, що до „Січової Орґанізації" і „Народної Торговлі" запрошення пійшли на неточну адресу і треба надіятися, що сі обі організації до Комітету приступлять. Вже в часі нарад Комітету явилися на салі делеґати „Ліґи Американсько-Українських Ветеранів" з заявою, що ся організація хоче також бути заступлена в Комітеті та буде горячо попирати ратункову акцію для старого краю. Комітет рішив одноголосно приняти в свій склад як делеґата сеї „Ліґи" пана Михайла Левицького. В той спосіб явилося усіх двайцять осіб яко делеґати, а кромі того трох неприсутних (пп. др. Сіменович, Петрівський і Гундич) заявили своє приступленнє до Комітету.

Наради відчинив др. Лонгин Цегельський, якому на внесеннє пана Андрейка поручено провід нарад до кінця. Др. Л. Цегельський покликав на секретарів пп. Склепковича і присутного на салі гостя Н. Дячишина.

На внесеннє п. Романа Слободяна присутні одноголосно: 1. Признали потребу безпроволочної орґанізації запомогової акції для старого краю, 2. Узнали себе тимчасовим головним українським Комітетом в Америці, і 3. Рішили візвати всі важнійші українські інституції в Америці без ріжниці партій взяти участь в сім Комітеті через своїх делеґатів.

На внесеннє о. Льва Левицького і п. Лотоцького рішено одноголосно, що назва Комітету має звучати: **„Поміч Рідному Краєви — Тимчасовий Головний Український Ратунковий Комітет в Америці",** по англійськи „Юкрейнієн Реліф". На внесеннє п. Грицея і о. Чаплинського ухвалено одноголосно, щоби місцем осідку Комітету був Ню Йорк.

На внесеннє о. Тарнавського і п. Лотоцького одноголосно ухвалено: 1. щоби Комітет видав відозву взиваючу всі українські громади до вибору місцевих безпартійних ратункових комітетів, 2. щоби Комітет в тій відозві пояснив, що він є **тимчасовим** на так довго, поки не зорганізуються місцеві безпартійні комітети та не виберуть самі демократичним способом дефінітивного головного Комітету і — 3. щоби Комітет в сій відозві заповів скликаннє такого Зїзду делеґатів місцевих Комітетів, коли їх лище заснується достаточне число.

З черги приступлено до вибору президії і екзекутиви. Рішено почесної президії не вибирати, тому, що Комітет є тимчасовим.

На внесеннє п. Грицея зі Філядельфії, мотивоване тим, щоби головою Комісії був чоловік, несмішаний в американсько-українські партійні чи особисті спори, головою Комітету вибрано одноголосно делеґата старого краю др. Л. Цегельського.

На внесеннє о. Чаплинського рішено вибрати екзекутиву з пяти членів (крім голови др. Цегельського) та контрольну комісію з трох членів.

До екзекутиви одноголосно вибрано: першим заступником голови др. Володимира Сіменовича з Шікаго, другим заступником голови п. Романа Слободяна з Джерзи Сіти, касієром п. Андрія Савку з Джерзи Сіти, секретарем п. Дмитра Андрейка з Ню Йорку, пятим членом п. Теодора Грицея з Філядельфії, Па.

До контрольної комісії вибрано: пп. Івана Борисевича з Філядельфії, Івана Каштанюка з Стемфорд, Конн., та о. Льва Левицького з Пасейку.

Др. Цегельський заявляє, що він як голова Комітету буде дермувати його акцією та буде перестерігати, щоби зібрані фонди дісталися виключно в руки „Горожанського Комітету" у Львові, однак **він рішучо не хоче сам завідувати грішми і тому просить вибрати з екзекутиви чи зпоза неї окремий фінансовий комітет і тростісів.** Рішено одноголосно, що фінансовий комітет творять: три члени екзекутиви пп. Роман Слободян, Андрій Савка і Дмитро Андрейко, котрі також як тростіси мають спільно підписувати чеки і асиґнати.

В сей спосіб уконституованнє Комітету закінчено та рішено, що Комітет має видати відозву, котрої опублікованнє поручено екзекутиві. Таксамо поручено екзекутиві застановитись над способами збирання жертв, переховування їх в банку і пересилки їх до „Горожанського Комітету" у Львові.

На закінченнє о. Лев Левицький поставив внесеннє, щоби присутні дали перший добрий примір і зложили свої жертви на потерпівших братів і сестер у Галичині.

П. Кирчів іменем „Українського Народнього Союза" заявляє, що „Український Народний Союз" жертвує від себе два тисячі долярів яко перший даток і складає до рук п. Савки, касієра, **два тисячі долярів.** Від себе деклярував п. Кирчів 50.00 долярів. П. Якубович в імени „Провидіння" заявляє, що „Провидіннє" жертвує від себе **тисячу долярів** та зложить їх до рук п. Савки в найблизших днях; від себе п. Якубович деклярував 50.00 долярів. З прочих учасників зложили: о. Лев Левицький 100.00 дол., о. Йосиф Чаплинський 100.00 дол., п. Тодор Грицей 50.00 дол., п. Михайло Пеліх з Ню Йорку 25.00 дол., п. Роман Слободян 25.00 дол., а дальше деклярували: о. Стефан Склепкович 120.00 дол., п. В. Левчик 100.00 дол., о. Никола Підгорецький 100.00 дол., „Українська Народня Громада" (устами п. М. Лужецького) 50.00 дол., п. І. Каштанюк від Комітету зі Стемфорд 50.00 дол. і від себе 50.00 дол., п. А. Савка 50.00 дол., др. С. Демидчук 50.00 дол., Вол. Лотоцький 50.00 дол. (10.00 дол. готівкою), п. І. Борисевич 25.00 дол. (5.00 дол. готівкою), п. Михайло Лужецький 25.00 дол., п. Д. Андрейко 25.00 дол., п. А. Цурковський 25.00 дол., п. І. Добрянський 25.00 дол. — разом 4.145,00 долярів, з чого 2.345.00 дол. вплачено готівкою.

На сім перше конституюче засіданнє Комітету закінчено.

В справах запомогової акції веденої комітетом належить звертатися на адресу: Др. Лонгин Цегельський, 5 Вест 74-та вулиця, Ню Йорк, Н. Й., а до касієра п. Андрій Савки на адресу: 83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

Нове польське насильство в Галицькій Україні.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Віденьс, дня 20. цвітня, 1920.

Ґенеральна команда польської армії у Львові оголосила розпорядок польського міністерства внутрішніх справ, на основі якого **покликує всіх мущин Східної Галичини у віці між 20 і 45 роком життя, без ріжниці національности, до военної служби.**

Сей розпорядок є нечуваним безправством супроти Галицької України. Як звісно, Ґалицьку Україну заняла Польща своїм військом тільки тимчасово, за дозволом аліянтської мирової конференції у Версалю. Опісля сей окупований Польщею край віддано їй під тимчасову управу, одначе правного стану Галицької України аліянти доси ще не порішили, і тимсамим Польща не має ще права розпоряджатись в часово окупованому краю як у себе дома.

Се є нечуваний серед цивілізованих народів розбій, який є не першим і не останнім доказом, що Польща — се край, правлений політичними злочинцями, для яких в міжнародніх відносинах не істнує жадне право ані жадний закон, а тільки розбій, насильство і злодійство.

Польща знова хоче мира з большевиками.

ВАРШАВА, 13. мая. — Хотяй Поляки і Українці находяться тепер на вершку побіди, то однак польські диплоьматичні круги і преса заявляється за мировими переговорами.

Польський премієр Скульський заявив в Соймі Комісії Заграничних Справ, що на случай відновлення переговорів з Совітським Правительством, Польща яко побідниця, повинна дати кілька місцевостий до вибору для переговорів, щоби тою дорогою оминути непорозумінь, як то було в квітні де ходило о Борисів. За такою пропозицією він обстоював, говорячи, що коли дасться большевикам до вибору, тоді можна скорше числити на те, що вони серіозно будуть трактувати справу і можна в дійсности щось осягнути.

Польські марки спадають помимо побіди.

ВАРШАВА, 13. мая. — Помимо побіди Поляків на Україні польська біржа не направилась, а навпаки, помимо всяких надій, польські марки спали на 208 до одного доляра. Се був би найнизший курс польських марок. В протягу 3 днів марки спали з 195 до 208, але се можна приписати ріжним причинам, як спекуляції, бракови матеріялу до вивозу, великому запотребованню заграничних товарів та вкінци і тій причині, що тепер, коли в Польщі началась знова праця по фабриках, далася відчути велика потреба машин, яких передтим доставляла Німеччина.

Борба коло Києва триває дальше.

ВАРШАВА, 13. мая. — Борба в околиці Києва триває дальше. Большевики, діставши поміч, старалися виперти Поляків з лівобережного приголка київського моста, однак безуспішно. Борба о приголок триває дальше. Останне звідомленнє говорить, що большевики начали уживати більше арматнього огню. Правдоподібно дістали велику поміч.

Росія представляється гірше як описують.

ВАШІНҐТОН, 14. мая. — Вісти, які приходять до Вашінґтону ріжними дорогами, щодо відносин, які панують в Петрограді і инших містах, представляють Росію в далеко чорнійшому світлі чим публично говориться. Сам Петроґрад не має світла ні води, а правительство пізнати лише по кількох написях, які вказують, що воно істнує.

Правительство російське не має сили, тому правительство Злучених Держав не могло рішитися щодо навязання торговлі при посередництві російських кооператив, а то длятого, що побоювалося, щоби тому не перешкодило совітське правительство і дійсно се показалось правдоподібним, на що вказує недавне орештованнє деяких урядників російських кооператив.

Комуністи не мають сили в селах.

ВАШІНҐТОН, 14. мая. — Вашінґтон має певні відомости, що совітське правительство начинає поволи розпадатися. Говориться в тих звідомленнях, що совітам доси не вдалося розтягнути своеї власти на села Центральної Росії. Совіти покищо мають невелику силу по більших містах та здовж зелізничих шляхів.

Російська комуна бенкетує.

ГАГА, 14. мая. — Вчера приїхали сюди Голяндці, між якими є крім мущин також женщини і діти, що були увязнені в Росії довший час і оповідають цікаві історії про комуністичне життє в Росії.

Всі як оден признають, що життє в Росії є взагалі неможливе. Комуністи поробилися буржуями; справляють великі бенкети, а праця майже не істнує. По трохи працюють робітники в державних фабриках тай те все йде для армії. Давна буржуазія продає що може, а нова се використовує, бо купує і сама стає буржуазією. Не виключені ту Ленін і Троцький. Для чужинців нема спасення. До мая 1919 р. еще було якотако, а тепер за найменшу дурницю підозрівають о шпіонажу і неможливо переслідують. Заграничних представництв зовсім не шанують і переслідують їх як і приватних одиниць. Про санітарні відносини годі й говорити. Почта, о скільки вона істнує, не має ніяких приписів. Оден лист коштує від 20 до 80 рублів. Се потверджують також инші люди які сюди прибувають.

Савєти змушують людий до праці але безуспішно.

ПАРИЖ, 14. мая. — „Ленін володіє над цілою Росією, тільки не над 100 міліонами селян" — так говорить кореспондент Алберт Лондрес, в своїм звідомленню з Москви. Селяни не хотять більше продукувати, як потрібно їм для власного прожитку. Тому не диво, що в Росії тепер так тяжко дістати якоїнебудь поживи. По містах потворилась осібна каста аґітаторів, які більше нічого не роблять, тільки переконують людий, що треба працювати. Деякі з тих аґітаторів послугуються при своїй праці бубнами. Однак се не помагає, бо селянин коротко на те відповідає: „нечево".

Комуністи в меншости в Росії.

ПАРИЖ, 14. мая. — Правдиві комуністи становлять меншість в Росії. Недавно подавало „Парижське Ехо" що їх більше нема як 600 тисяч, однак литовський амбасадор в Парижі справив те число подаючи число всіх комуністів в Росії яко 750 тисяч до одного міліона.

Комунікація з Москвою відновлена.

ПАРИЖ, 14. мая. — Бездротна комунікація між стацією на вежі Айфля в Парижі а стаіцею в Москві, яку контролює совітське правительство, знова відновлена. Комунікація була перервана минувшого тижня і то правдоподібно з тої причини, що стація в Москві була знищена вибухом поблизької фабрики амуніції.

Лондон заперечує здобуте Одеси.

ЛОНДОН, 14. мая. — Военне бюро в своїм комунікаті, виданім нині вечером, доносить, що воно не має ніякого потвердження немовби Українці мали заняти Одесу, або які инші важнійші міста.

Арменія відкинула ультимат Азербейджанів.

ЛОНДОН, 14. мая. — Военне Бюро в Лондоні звідомляє, що Арменія відкинула ультимат Азербейджанів та стягає свою армію, щоби бути готовою відбити евентуальний атак. Вістки, немовби Арменська Республіка піддалась під російське правительство, є рівнож неузасаднені. Дальше комунікат доносить, що Арменія веде переговори з Грузинами та бажає з ними зсоюзитись і в тій ціли зажадала помочи від Антанти.

Большевики не мають армії лише велику масу людий в мундурах.

ВАРШАВА, 16. мая. — Сюди приїзджають американські військові знавці і запитують тих, що стідуювали червону армію на польськім фронті, що сталося з тою армією, що про ню від кількох тижнів нічого не чувати, та взагалі чи є яка большевицька армія. На се їм відповідають, що в дійсности большевицької армії нема, а лише велика ґурма людий умундурованих на взір війска. (Увага: Се тільки значить, що військо без дисципліни, бо як звісно жовнір червоної армії не слухає ніяких старшин, тільки постанов „совітів", які уладжуються над найменьшими дурницями. Розуміеся, що нераз найліпші пляни стратеґіків йдуть на марно).

Нова поміч большевикам.

ВАРШАВА, 16. мая. — Польська і українська армія вигнала большевиків 30 миль поза Дніпро. Приловок київського моста находиться в руках Поляків. Большевики стягають свіжу армію з Кавказу і мають намір відобрати Київ.

Українці вдячні Полякам, але хотять самі собою правити.

ВАРШАВА, 16. мая. — Американські диплоьматичні представителі, що були в Києві з польською армією і точно провірили тамошню ситуацію, говорять, що Поляки заховують як найвисшу тактовність в політичних справах. По всій Україні тепер звісно, що ґенерал Пілсудський наміряє якнайскорше вицофати свою армію та о скільки се вдасться полишити всі зелізниці Українцям.

Щодо відношення Поляків до Українців, то можна загально сказати, що Українці є вдячні Полякам за те, що вони помогли їм відбити большевиків та дали змогу будувати свою державу. Але позатим Українці опираються на приреченнях Поляків і не мають ані думки, щоби бути в якийнебудь спосіб залежними від Польщі. І як вже тепер можна завважити, Українці будуть за тим обстоювати.

Українці не дадуть поневолитись.

ВАРШАВА, 16. мая. — Військові і диплоьматичні знавці, що були на польськім фронті, говорять, що української справи не можна так легко брати, як прим. білоруської, а то тому, що Украина не було під впливом Польщі в бувшій Росії, як Білорусь. Українці є горді і чутливі в національних справах, тому ґенерал Пілсудський навіть не пробує показувати якоїнебудь висшости, бо знає, що приятельське відношеннеся принесе більше користи.

Червоні в Німеччині мають відмінну тактику.

БЕРЛІН, 16. мая. — Чирвоні в Німеччині здобувають міста, проголошують диктатуру пролетаріяту, граблять що вдасться, потім втікають і розуміється начинають вигідно жити.

Недавно тому 20 таких уоружених диктаторів виправилися на одно промислове місточко Сенґергавзен. Напали як люди ще добре спали і зараз начали свою роботу; вдалися до банку, забрали 400 тисяч марок, пійшли потім до ґромадської каси і забрали 40 тисяч марок а вкінци ограбили почту. Коли всего мали досить всіли на автомобілі і повтікали.

ДЕБС КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА.

Соціялісти заходяться перше його висвободити.

ВАШІНҐТОН, 14. мая. — Як звісно Соціялістичний Зїзд, що

(Продовженнє на стор. 4-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:
United States:
1 year ---------- $3.75
6 months ---------- $2.00
3 months ---------- $1.25
to Jersey City and to foreign countries:
1 year ---------- $5.00
6 months ---------- $2.50
3 months ---------- $1.50

Single copy 4 cents.

ПЕРЕДПЛАТА:
в Злучених Державах:
на рік $3.75
на пів року $2.00
на 3 місяці $1.25
В місті Jersey City і за границю:
на рік $5.00
на пів року $2.50
на 3 місяці $1.50

Поодиноке число 4 центи.

З Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ПРОЧ З ПОЛЬСЬКОЮ ПОЗИЧКОЮ!

Польща-наїзниця, та, що унаслідила всі найгірші злочини по небіжці Польщі з 18-го століття і доконує їх дальше на нападених народах, осміляється приходити до американської республіки за грішми на продовження свого розбою!

Не потребуємо повторяти, що обовязком чести кождого Українця є не лише відмовитись купувати бонди польської „паньствової" позички, на продовження ляцького розбою на нападених українських землях, — але також ще й аґітувати серед Білорусинів і Литовців, щоби й вони не купували тих бондів наїзника на їх землю!

Памятайте, що польські позичкові бонди призначені на пролив крови народів, нападених Польщею, і на дальше їх поневолення!

ПИСЬМО ВІД Д-РА Л. ЦЕГЕЛЬСЬКОГО.

Наша редакція одержала отсе письмо від д-ра Лонгина Цегельського з прошеннем о поміщеннє:

Ню Йорк, 15. мая, 1920.

Хвальна Редакціє:—

Маю честь отсим просити Вас о уміщеннє у Ваші часописі слідуюче:

„Українські Щоденні Вісти" ч. 87. з дня 14. мая с. р., запитують мене, чи я не бувби так смілий та попросив о гроші з „Українського Дня". У відповідь на се подаю до прилюдної відомости, що я до дня 11. мая, с. р., не мав титулу, на основі котрого мігби-був звернутися до Українського Народнього Комітету о видачу гроший з „Українського Дня". Коли одначе дня 11. мая с. р. оснувався „Тимчасовий Головний Головний Український Комітет в Америці" — „Поміч Рідному Краєви" — та вибрав мене своїм головою, я сейчас, дня 12. мая, с. р., звернувся до Українського Народнього Комітету в Ню Йорку з слідуючим письмом:

Ню Йорк, дня 12. мая 1920.

До Хвального Уряду Українського Народнього Комітету в Ню Йорку:

Хвальний Уряде:—

Як Хвальному Урядови Українського Народнього Комітету певно звісно, вчерашнього дня засцував Тимчасовий Головний Ратунковий Комітет в Америці під назвою „Поміч Рідному Краєви", в котрім побіч заступників инших українських орґанізацій засідають також три делеґати Українського Народнього Комітету. Названий Ратунковий Комітет має збирати жертви на поміч рідному краєви та пересилати їх на адресу „Горожанського Комітету" у Львові.

Український Народній Комітет має у своїм переховуванню жертви, зібрані серед американських Українців з так званого „Українського Дня" в загальній сумі 23.684.18 дол. враз з нарастаючими процентами. Гроші сі призначені якраз на ту ціль, котру має висше названий Комітет „Поміч Рідному Краєви". Як голова Комітету „Поміч Рідному Краєви" дозволяю собі отсим звернутись до Хвального Уряду Українського Народнього Комітету з прошеннем передати висше наведену суму 23.684.18 дол. з процентами Комітетови „Поміч Рідному Краєви" на руки його касієра п. Андрія Савки.

Прошу о відповідь в сій справі і остаю з правдивим поважанием

Др. Лонгин Цегельський, вл. р.

Відповідь, яку на се письмо одержу, подам також до прилюдної відомости.

Окрім того в тім самім числі „Українських Щоденних Вістий" згадано з іронією, що я на нараду репрезентантів українських орґанізацій з 11. мая, с. р., запросив також так звану „Федерацію Українців". Редакція „Українських Щоденних Вістий" промовчала одначе перед своїми читачами, що на ту нараду я запросив таксамо і редакцію „Українських Щоденних Вістий". Стоячи на безсторонним становищі, я не бачив причини, задля якої я мавби якунебудь українську партію вилучити з добродійної акції на річ старого краю. Я можу лише висловити жаль, що в хвилі, коли в краю десятки тисяч земляків в першій мірі робучих людий: селян і робітників — загибають без сорочки на тілі та без ложки теплої страви в польських кріміналах, коли десятки тисяч воєнних інвалідів завмирає з голоду або без даху над головою, дехто навіть в гуманітарну акцію хоче внести політику. Я позволю собі висловити прилюдно думку, що перед лицем сеї страшної нужди, в якій загибають сотки тисяч нашого народу в Галичині, повинні затихнути партійні порахунки та особиста злоба. Я взвав всіх без ріжниці партій до співділання та контролі і хто має добру волю та людське серце може ще нині до акції приступити. Можуть приступити до неї і „Українські Щоденні Вісти".

Остаю з поважанням

Др. Лонгин Цегельський.

З АНГЛІЙСЬКИХ ЧАСОПИСИЙ.

Нюйорський місячник „Азія" (за май) помістив оповіданне українського писменника Михайла Коцюбинського п. з. „Над морем". Переклала оповіданнє п. Висоцька-Кунц, Жидівка з України, котра знає добре українську й англійську літературну мову. До оповідання додано три оригінальні ілюстрації.

Нюйорський дневник „Таймс" в недільному виданню з 16. с. м. помістив довшу статтю про Семена Петлюру. Автором статі є Лев Пасвольський, редактор нюйорського дневника „Русское Слово".

Описує він доволі просторо життепись Петлюри, а відтак спиняється над політичним значінням його боротьби проти Московщини та його умови з Польщею.

Пасвольський є прихильником федеральної спілки народів бувшої Росії і заявляється за тим, щоб і Україна належала до такої спілки яко один з визначних її членів. Кінчить статтю висловом сумніву, чи Петлюра вспіє осягнути намірену ціль і зовсім відділити Україну від Московщини. Впрочім, стаття написана спокійно і без звичайних московських нападів в сторону Українців. Се є значний поступ по московському боці, одначе ще далеко, аби він був трохи загальнійший серед Москалів, котрі повинні вже раз зрозуміти, що Українці таксамо мають право зорґанізувати свою власну державу як Москалі або якінебудь другі народи.

ТУҐА.

Високо в небі наді мною
Пронеслись з криком журавлі,
Летіли низкою двійною —
Їх крик стелився по землі...

Стою й любуюся красою,
Що в хмарнім небі затиха
І туга срібною сльозою
На віях в мене засиха.

На південь птаство полетіло —
Мабуть летить у рідний край...
І в мене серце защеміло...
Ах, туго, зжалься, не карай!...

Ол. Неприцький-Грановський.

Mancos, Colo.

ВІЛСОНОВІ „ПОЙНТИ" І ДІЙСНІСТЬ.

У французько-анґлійській ноті, висланій до президента Вілсона, з приводу спору в адрійській справі, сказано дослівно:

Правительства Франції й Анґлії зі здивованнем бачать, що Злучені Держави покидають Ліґу Народів, не годячись на розвязку адрійської справи. Що етноґрафічні згляди самі собою не рішають справи, се ясно можна бачити із рішення про понад 3 міліони Німців в Чехословаччині і про рішенне щодо трох і пів міліонів, ворожо до польского уряду настроєних Українців в Польщі, рішенне, яке Злучені Держави горячо поручали. Хотяй британський уряд сьому поважно противився, одначе не опирався при иншому рішенню з уваги на Ліґу Народів. Тому французький і анґлійський уряд сподіваеться, що якнебудь правительство Злучених Держав остаточно поставиться до адрійської справи, то воно не схоче зруйнувати цілої будови мира, покидаючи договори з 1919 р.

ПОЛЬСЬКІ ҐАЗЕТИ ПРО УГОДУ ПЕТЛЮРИ.

„Напшуд" з 8. квітня містить статтю п. з. „Українське питанне і справа мира". Привід до написання сеї статті дала соціялістичному польському органови вістка про співділанне українських частин з польськими військами. Редакція „Напшуду" констатує наперед, що Україна се ключ московської могутности. Тому Україна мусить відгравати незвичайно важну ролю в польсько-большевицьких переговорах. Одначе мимо того, що Польща бажає собі незалежної України, справа наладження відносин з Українцями є дуже тяжка. Польське домагання реституції границь з 1772 року назване Українцями польським імперіялізмом. А прецінь Польща бажає винести на порядок дня справу Правобережної України. Найбільшу трудність спричинює українська дисоріентація, яка є причиною, що якенебудь співділанне з Українцями є трудною і ризиковною справою. На доказ сего твердження наводить „Напшуд" статтю др. Назарука з Віденської „Волі", де нарисовано образ розбиття в українським національним таборі. Редакція „Напшуд-у" сей образ др. Назарука згущує своїми фарбами і доходить до таких конкзюзій: Для Польщі і її акції забезпеченнє перед російським кольосом булоб першорядною справою, справою величезної ваги утворення незалежної України. Одначе боїмося: 1) що безумовне форсованне сього постуляту втягнуло би Поляків в довготриваву війну з большевиками; 2) що Польща є занадто вичерпана економічно, аби для сеї справи наражуватись на продовженне війни; 3) що українська опінія в своїх широких кругах не є підготовлена до такої ролі Польщі, 4) що се евентуальне польське вмішанне українська опінія називає імперіялізмом і в тім дусі алярмує світ; 5) що політичні західні круги, особливо Анґлії, може би симпатизували з напрямом сеї акції з помочю в будові України, але... в глубині духа, а на поверхні вони-б таксамо говорили про імперіялізм, щоби пізнійше можна було понад головою Польщі переговорюватися про східні справи; 6) що Петлюра може бути незвичайно вартною довіря людиною і вірующою рівночасно глубоко в слушність сеї політичної лінії, одначе не умів опанувати ті заімпонувати своїй суспільности; 7) що Україна є краєм селянських рухів, які можуть всяку плянову акцію незвичайно утруднити.

• • •

Краківська польська газета „Час" з 8. квітня приносить статтю п. з. „Українські настрої". В тій статті обговорюючи донесення львівського „Вперед-у" про польсько-українські переговори у Варшаві, які вже мали покінчитися договором, „Час" квестіонує донесенне „Вперед-у", немов би Поляки вдовольнилися лінією Стиру. Він каже, що лінія Стиру не відповідає ні стратеґічним ні географічним умовам Польщі, на те, що в комунікаті польського штабу говориться про кооперації українських частин з польським військом, „Час" добачує якусь реальну підставу сього донесення. Всетаки „Час" звертає увагу на політичні неконсеквенції у Українців, яких висловом можуть бути статті часописи „Вперед-у". А саме в одній з попередних статий „Вперед" взиває Петлюру до поєднання з Раковським, щоби не повторилась берестейська траґедія. „Час" добачує в тім у звязку з переговорами у Варшаві нельоґічність, бо або треба укладатись з Поляками або з Раковським. Раковський представник комунізму, Петлюра еволюції і між тими двома прямованнями не може бути компромісу. На думку „Час-у" такий компроміс був би капітуляцією перед большевиками, значить перед Росією. Як же супроти сего погодити донесення „Вперед-у" про Варшавські переговори, тим більше, що значна частина української інтеліґенції не хоче навіть чути про порозуміннє з Поляками. Се означає, що Українці не мають лінії політичної.

БІЛЬШІСТЬ ЧИ МЕНЬШІСТЬ?

Большевики раз кажуть, що за ними є весь народ а що найменьше більшість народу Московщини, а другий раз кажуть, що „диктатура пролетаріяту" конечна, поки більшість народу не прийме а бодай не погодиться з комунізмом, який вони нібито запровадили в сьому нещасливому і темному краю.

З того виходить, що бесіда про большевицьку більшість є тільки бесідою а нічим більше.

По правді, большевики у своїй Московщині мають тільки незначну меньшість і власне длятого правлять при помочі „диктатури пролетаріяту", які видимим знаком є терор.

Меньшість виконує „диктатуру" над більшостю.

Однак дійсне народоправство полягає в тім, що більшість править державою свобідним вибором. До того прийде ще і в напів-азійській Московщині, яка по царській неволі не була ще готова до народного правління, але перейшовши школу царської, а тепер пролетарської диктатури, вчейже настільки поступить наперед, що зблизиться до культурних народів і заведе у себе культурний і поступовий народній громадянський устрій.

POLAND, UKRAINIA AND ODESSA

In leaving to Petlura's Ukrainians the care of captured Kieff, and in letting them, if they can, take and hold Odessa against the Reds, Gen. Pilsudski shows a proper realization of the fact that the world looks with distrust upon a movement which is considered a Polish imperialistic adventure. The Ukrainians are to have, it seems, full benefit of the arrangements made for their participation in the drive.

Odessa is, of course, a Ukrainian port. Well or ill, it is also a Russian port, indispensable to Russian trade. And it is not forgotten that it was a Polish port before the first Partition. If Polish plans go no further than those Arno Dosch-Fleurot describes in The World's Warsaw despatches—military and railway help, and the withdrawal of Polish troops in less than "several years"—they may escape disaster. But Polish imperialism may irresistizly urge Pilsudski from behind to transgress his own intentions.

The war has taught us to regard great ports as belonging, in a sense, to all countries or races that habitually use them. Russia must have trade outlets. She must have trade arrangements, as favorable as Polands's, with the great granary about Kieff; under any Government, she must live, and will fight for conditions that make life possible.

As for any futher projects of occupation, Gen. Pilsudski has perhaps less need than some of his countrymen to be reminded of Napoleon's Russian experience; or of Ludendorff's judgment that Germany's fall began in her Russian "conquests."

(N. Y. World, May 4, 1920).

ПАДЕРЕВСЬКИЙ ПРОТИ ЛІҐИ НАРОДІВ.

Падеревський заявив кореспондентови, що звиджував його сими днями в Лондоні, що про польську ситуацію він менше знає чим Жид про стрільбу, а то длятого, що від якогось часу не читає зовсім часописий. „Я тепер відпочиваю" — каже польський круглік — „і не хочу псувати собі нервів тим що діється кругом мене. Коли однак ходить, щоби висказати мою опінію що до справи російської, то скажу, що Росія, яка покищо не належить до Ліґи Народів, не може бути предметом дискусії Ліґи а тимбільше війна, яку Польща провадить з Росією. Вправді Ліґа Народів, ще за святої памяти моєї президентури, робила деякі закиди мому правительству. Казала вона, щоби я зменшив польську армію так щоби лишилось лише 4 жовніри на 1000 людий і я готов був згодитися, але коли я зажадав оборони проти большевиків, то вони сеї відказалися". Коли кореспондент поспитав Падеревського, чи Польща згодиться на границі, які уплянувала Ліґа, тоді Падеревський зі злостю відповів: „Я не вірю щоби Польща коли приняла такий плян, силою якого Галичина не лежала би в границях нашої імперії". (Як видно Падеревського скорше переконаєш вилами, чим словом).

Свято Йордану в Німецькім Яблоннім, в Чехословаччині, в січни 1920. р.

ЗВІТ МАЙОРА ЛЕДЕРЕЯ.

Україна, покинена антантою, відрізана від світа з одного боку своїми ворогами большевиками і Денікіним, а з другого — Поляками і Румунами, що бльокують її на приказ инших, випатрошена ріжними урядами і владами, які не приносили ніколи якоїнебудь полекші, а все щонебудь старалися урвати з України, та нещасна країна лежить умираючи, як той вояк забутий на полі битви, коло котрого кружляють уже ворони і шакали, боючися аби не прийшли запізно.

На Україні розгравалася ся страшенна воєнна хуртовина, починаючи від 1914 року. На території, заселеній українським народом, йшли її криваві бої і по австрійськім і по російськім боці. — Міліони салдатів переходили тут. — Турвали всі, що могли. — Німці, Австрійці, Мадяри, Денікін, петлюрівці і большевики. Не остало тут нічо як тільки земля. Нема тут ні одежі, ні біля, ні чобіт, ні мила, ні домашнього уладження, до якого привик культурний чоловік.

В Могилеві, де я жив в домі, що називається готель Бельвоні, моя постіль звичайна військова з зеліза, а на дошках був сінник. Окремо треба було платити за покривало, окремо за ручник, окремо за світло. Та славити Господа я ще дістав з річи, але мій секретар не міг за великі гроші добути покривала. В Каменці Подільськім треба за конову води, аби умитися ранком, заплатити 5 рублів а за направу моїх черевиків я заплатив 1400 рублів.

Через загальний недостаток і брак комунікації ціни на конечні річи просто неймовірні:

	рублів
хліба один фунт коштує	10—20
соли один фунт коштує	30—60
муки один пуд	288—300
чаю один фунт	120—150
полотна один метр коштує	150—280
сукна один метр коштує	400—2000
чоботи	1500—3000

Паперу майже цілком нема. Часопис, печатаний на один лист пакункового паперу, коштує 5—6 карбованців. Нехай мені читачі вибачать що наведу випадок, який я сам бачив. В готелю служниця витягала папір із кльозету, мила його і таким способом робила його гідним до дальшого ужитку. Ваґони, паротяги, все в руїнах. Угля і дров нема. Наш санітарний поїзд дістав дозвіл зривати пороги із під шин зелізничних, аби міг тільки поїхати дальше. Пуд дерева в лісі коштує 3 карбованці, але кошта перевозу виносять 30 карбованців.

Купити одіж за баєчні ціни неможливо. Жінка одного лікаря зробила собі сукню із мішка, а на двірці в Жмеринці бачив я німецького підофіцера, що уже цілий тиждень шукав, деби купити собі штани при 30° зимна. При тім платня для урядовців в порівнанню з дорожнею смішно низька. — Лікар дістає примірoм 4000 карбованців в місяць, а командуючий ґенерал 3000 карбованців, а шклянка чаю коштує 4—5, а обід скромненький 70—80 карбованців.

Не всякий же може жити із ренти. Із того виходить, що спекуляція, корупція, злодійство на кождім кроці.

І щож? Який же конець. Хиба тільки той, що Україна тепер прибита, винищена, здеморалізована, ледве дише, умираючи.

Нещастя, голодування, хороби, розпука зломили всі сили людські. — Як ще у кого єсть останки якоїсь енергії, то він уживає її на свою личну користь. Звичайна звіряча борба за істнування відкинула на бік всі ті громадянські чесноти, без яких не може істнувати ніяка суспільність.

•

В тім стані загальної дезорганізації, в якім зараз находиться Україна, мені неможливо дати тут документальну статистику про хід і розвиток пошестних хороб. У міністерстві здоровля я на диво міг найменьше довідатися. Отже я відвідав лично шпиталі в Могилеві, Жмеринці, Проскурові і Каменці, запросив опісля всіх лікарів на конференцію, зложивши наперед квестіонар, на який я просив дати мені відповідь письменно.

В році 1918 пятнистий тиф і шпанка поширилися страшно на Україні. В селах з 200—300 мешканців половина лежала хора. 10—20 мерців хоронено денно. Смертність доходила 10—15% мешканців. Опіки лікарської не було майже ніякої. Щож може помогти лікар, коли він один на 20—30.000 мешканців і має обіхати 20—25 кільометрів квадратових? Коней возів обмаль і платити треба за їх суми страшні, а треба було ще видіти те, що називається шляхами, які ніби то лучать села між собою. Вибої, болото по осі. 50—60 ліжок шпитальних єсть у кождім земстві. Та що з них за користь, коли у кождій хаті єсть хорий, якого би треба ізолювати. Що може здiлати прилад дезінфекційний на 10—15.000 людий, яких конечно перечистити? Та як хороби усе прибільшувались, то середники до поборювання пошестий усе зменшувались. Санітарний персонал змалів, бо 20% їх вмерло, — а заступити їх нема ким, — а ті, які в сей час роблять санітарну службу, то більш любителі. Люди по селах вимирають покотом. Хати стоять порожні, бо уся родина вимерла. Сього року прийшов ще і поворотний тиф, який виказує смертність до 6%, дизентерія з смертностю 20—40%, тиф черевний з смертностю 10%, холюра з смертностю 58%. У війску сто хорих припадає на пятнистий тиф 30%, поворотний тиф 60%, венеричні хороби 2%, на инші непошестні 5%, на хірурґічні тільки 3%, і се підчас війни, що йде на Україні.

Між населенням, яке виносить 4½ міліона, менше-більше як Швайцарія, 60.000 випадків пятнистого тифа, а 80.000 поворотного тифа, яких в попередних роках не було більше як 60 до 70 випадків на цілий рік.

Причини, що привели до такого поширення пошестий, слідуючі:

1. Культурний уровень населення, яке не має найменьшого розуміння вимог гіґієни.

2. Реквізиція санітарного матеріялу. Німці, примірoм, оставили для населення тільки третю часть із всього, що найшли в складах і аптеках. Опісля реквірували і другі, чужі і свої війска.

3. Мобілізація санітарного персоналу. Війско забрало для своїх потреб лікарів і санітарів; для шивільного населення не стався майже ніхто.

4. Всі шпиталі перемінено на військові. Цивільне населеннє лишилося по своїх домах і ширило пошести від хати до хати.

5. Поділя і Волинь усе були фронтом. Приходили все нові армії і оставляли там своїх хорих.

6. Після розпаду російського фронту ватаги, поворотців йшли через Україну. Рабували, що могли, а на кінці оставали ті, що їти не могли — хорі і каліки. До сіх до своїх рідних хат воліклися на силу демобілізовані вояки і розносили пошести в далекі глуші.

7. Уся країна економічно цілковито підупала. Нужда велика. Відживлення загально дуже лихе, а ціни на всі артикули страшно високі і не під силу пересічному урядовцеві.

8. Комунікація майже перервана. Зелізниці ходять рідко і то тільки за для військових потреб. Лікарі не мають ні грошей, ні можности, щоби обіздити околицю.

9. Межи центральним урядом а повітами нема ніякого органічного звязку.

Я далекий від думки, що я тут вичислив усі причини, які привели Україну до того стану аґонії, в якім вона тепер находиться. Але із тих уже, що я тут привів, виходить, що для поборювання сього великого нещастя не вистарчає, щоб вислати на Україну ліки і санітарний персонал, хоч і сього конечно треба. Тут треба завести поновно порядок і орґанізацію в сю роботу.

„Ми, що ще слава Богу здорові, ми ждемо на „пошести", а ті, що хорі, ждуть на „смерть" сказав мені один лікар. В сих так простих а болючих словах криється розпука одних і безпомічність других. Треба було видіти ті кімнати по шпиталях, як я їх бачив, ті скелети з западшими очима з запеклими устами на дошках, на гнилій соломі, ті зойки і корчі дезинтериків і холеричних. Лежать вони на тапчанах, лиш там не там побачите покривало, а то загортається козак у свою дрантиву мантію, як її має, або накривається мішком порожним, як я се бачив в військовім шпиталю в Могилеві. Позаяк дров нема, то вікна що і так по біль-

Свято Великодня в Німецькім Яблоннім, в Чехословаччині, в квітни 1920 р.

шій части забиті дошками, або заліплені картонами, не отвираються, аби економізувати тепло. Сморід по шпиталях страшенний не до видержання. А до того прилучається ще сморід із відходків, які ніхто чистити не хоче. З одного відходку виходила ціла піраміда хаїна, а на помості розлялася смердюча юха... Коли я звернув увагу, що до сеї роботи всеж таки не треба університетських наук, та що її може зробити всякий, то дістав відповідь: „Наші санітари се пани, то чорної роботи вони не охочі".

Найтяжше, що я бачив і що мені лягло каменем на души, се був молебінь в одній із кімнат для холюричних. На літургічні слова священика відкликались зойки хорих а заапх кадила мішався з смородом, який запирав віддих.

Одного дня приїзджає до мене лікар в розпуці. „Прислали сюда 250 тифозних з приказем помістити і хв шпиталю, а потяг зараз відіслати назад". У мене ні одного ліжка порожнього в шпиталю нема. Іду на дворець і бачу у негрітих вагонах на гнилій соломі умираючих козаків. Так їхали вони уже кілька день, без поживи, без помочи. На східцях одного вагону бачу мерця. Ліва нога без чобота, а права рука сціпила корчем горло, так якби сей нещасливець сам собі конець зробив і задушився.

Пекло, яке я бачив на землі, се було в Жмеринці. Прийшов туда транспорт з 2000 хорих, а в забудованню, призначенім для них, могло поміститися найбільш 200 людий. Ті, що не найшли місця і ще їх ноги носили, розбрилися по місті і полягали по домам, під дверми, по коридорях, несучи з собою пошести між населення. Инші умирали з голоду і холоду так тут на двірці в Жмеринці.

Другі тяглися, шкандибаючи по шляху зелізниці, надіючися на який поїзд, що їх вивезе із сього пекла. Два такі нещасливі схоронилися в нашім санітарнім поїзді. На другий день в дорозі найшли ми їх мертвими, а одного з них витягли із дезинфекційного приладу, куди він заховався. По шпиталях бідні і нещасні хорі, по сяк-так двигаються, сидять на своїх тапчанах і дрожачими руками вибивають воші, які їх усіх присіли.

Сим я кінчаю. Моє перо не в стані те описати. Один Дант міг би тільки те зробити. Я буду щасливий, коли мої прості слова передадуть цивілізованому світові мовчазну просьбу тих нещасних, що вигибають від пошестий і загальної нужди Сеж — люди такі самі істоти, як і ми.

• • •

Вернувши з України, я сам був так пригноблений глубиною тих нещасть, які я бачив, що мені треба було деякого часу, аби стрясти те чувство і зібрати думки до купи, аби зробити які конкретні виводи.

Межи усіми тими нещастями, які принесла війна, се есть пошестні хороби, що грозять найбільшою небезпекою Европі.

Поборювати пошести на Україні се для Західньої Европи не альтруїзм, се охорона власної хати від грізної небезпеки. Уряди західньої Европи повинні зрозуміти, що даючи допомогу в борбі з пошестями навіть поза границями своїх держав вони роблять діло гуманітарне, се безперечно, але одночасно хоронять свій рідний край. Чим та поміч скорійша, чим вона енергічнійша, тим наслідки будуть ліпші і безпечнійші. Я далекий від того, щоби людям, які стоять у керми справ публичних і відповідають за них, нагадувати про їх обовязки. Але все таки я повинен звернути увагу на велику небезпеку, яка грозить сусідам України, Польщі і Румунії в першій лінії. Поляки і Румуни, заняті питаннями великої політики внутрішньої і вйішньої, не бачуть, здається її.

Пошестні хороби границь політичних не знають. Аби їх побороти, треба робити, як вони. Вся Европа повинна злучитись до сього діла — і організувати боротьбу спільними силами.

З огляду на грозячу небезпеку і конечність скорої помочи мусить поміч бути зорганізована інтернаціонально. Се все одно, чи, приміром Могилів під сю хвилю під владою большевиків, чи Петлюри, чи чиєю иншою. Санітарний матеріял і персонал має бути зневтралізований, І всі уряди, які в сей мент там мають владу, мусять се признати. Вся Европа не сміє остатися індіферентною перед долею українського народа і повинна поспішити йому з помочю, як хоче помогти собі самій.

Михайло Рудницький.

ПАРТІЙНИКИ.

В останнім часі намножилось українських часописий, як грибів по дощі, а ще більше „синтетичних" статий про нашу внутрішну та закордонну політику. На жаль, сі статі пахнуть здебільше грибами у трухлявім домі. Ніколи, здається, не було більшої ріжниці між політиками, як у сей час: вони нагадують казку про лебідя, рака та щуку. А проте всі згоджуються в одному: в нестерпному тоні своїх осудів.

Редактори і дописувачі мають приємність — як великі пани, що їздять каретами.. коли обкидають своїх противників болотом. В люті звичайно кождий кидає тим, що має під рукою. Найсильнійшим аргументом стають закиди, що противник є платеним агентом на службі ворогів. Кожний з таких критиків сповнює, мовляв, патріотичний обовязок: „здирає маску з фалшивих патріотів".

Сила не в тому, якого погляду є наші політики про мораль своїх противників. Богато цікавійшим є те, як вони уявляють собі патріотичну працю.

Передімною лежить 6 чисел „Боротьби", яке дає мені привід до кількох рефлексий дописею з Парижа, звідкіля один український діяч робить ревеляції а la Бурцев. „Боротьба" має дифирамбічний підзаголовок: „Часопис робучого люду України". Авидається вона в... Відні. Бач, як далеко сягає наш робучий люд! Навіть редактор часописи має привабливе імя: Пиріг. Цікаво якими пирогами годують наші партійники робучий люд. Поруч політичної кримінольогії часопис є начинена такими загальнозрозумілими для робучого люду термінами: „самовизначення", „епохальний", „феодальний", „імперіялістичний", „гістеричний", „іґнорувати", „трудові принципи", „диктовані компліменти", „підлесливі радія", „хвилевий відплив сил". Ось послухайте таку символісту поему в прозі: „Вививщася одначе усіми барвами вогню революція на Україні буде й довгі літа, як палаюче сонце, жаріти на земськім овиді і жаром розлитої революційної ляви палити-ме усе темне і гниле, що накидатись буде на жаріючі лучі повставшого як сфінкс з попелу 40-міліонового народа".

Щасливий робучий люд, коли він се розуміє.

Ось-що цікаве в дописі парижського діяча: ціякий парижський земляк не може не знати про те, до якої партії і до якого комітету належать инші, а проте вважає чомусь потрібним причисляти мене до політичного комітету, який, по його словам... „здається" є фінансований денікінськими агентами. Яку вагу можуть мати спростування супроти таких суто-провокаційних „здається", які, силою Ксантипових помий ллються на неполітичні голови? Дописувачі і редактори, які стежать за приватним життєм великих і малих діячів і бездільників, тратять зовсім рівновагу, коли впадають в апостольський патос з приводу нечесности своїх противників. Вони не мають ніякого сумніву в проблемах: який лік є найкрасший для спасення людства; та коли згадати їм про мораль їх однопартійників — вони находять як стій проблем і сумніваються...

Понятте обєктивности моралі супроти инших є для них таке просте, що коли вислухати їх всіх разом, то нема для них иншого місця, як у вязниці. А проте можна би мати зрозуміння для ролі субєктивних поглядів у світі навіть без фільософії. Робучий люд має отсе зрозуміння. Досить важко найти непохитні докази, який шлях для державного життя є найкрасший: монархічний, соціялдемократичний, чи большевицький. При доказуванню їх вартости ніхто не може обійтися без фільософії. І дивне диво: в доказах наших політиків є все крім фільософії. За те, коли треба відповісти на простіське питанне: чи члени їхньої партії та їх співробітники є чесними людьми, вони притьмом прикидаються фільософами, себто почивають доказувати, що члени инших партій є нечесні. Хоча, здається, нема нічого лекшого, як перевести доказ чесности в такій суспільности як наша, де приватне життє кожнього лежить, як на тарілці.

Наші озіріси переплутують вартість своєї ідеольогії з нечистостою чужої кишені. Згідно з їх політичною моралею їх противником є не той, хто одержує нечисті гроші; а нечисті гроші одержує той, хто є їх противником. Погляньте: як довго члени редакції „Боротьби" працювали спільно в партії з своїми товаришами, ми нічого не чули від них про мораль десятка діячів, яких бруди перуть вони нині на своїй новій білосніжній програмі. Та в тих обвинуваченнях є завсіди деяка частина правди: в кожній партії є люди брудні. Найцікавійше те, що ніхто не знає про се красше як самі товариші партії. А проте, замість вичистити власну Авгієву стайню, вони люблять пхати ніс в пахощі чужої. Вони в своїм обуренню стають апостолами незвичайної християнської моралі. Дбають про те, щоб їх вороги були безгрішні.

Можу дуже поважати Винниченка; одначе коли чую, що він називає „наймерзотнійшою постаттю в історії визвольного руху України" — людицу, якої чистота життя і пересвідчень не викликає ні в кого ніяких сумнівів на протязі 20 років, тоді приходить охота порадити Винниченкови прочитати „Чесність з собою", в якій проповідувана мораль викликує більше сумнівів, ніж чесність політичних ідей всім відомого діяча.

Для партійників їх політичне „вірую" є настільки очевидною, єдиною можливою правдою, що всіх инших, які не приймають її, вони вважають підлими або дурнями. В наслідок сього вони відкидають заздалегідь першу умовину індивідуального духового розвитку: симпатію для психольогічних прецесів чужих нам і на перший погляд незрозумілих. Вони нагадують вісімнайцятьлітних поетів, які, читаючи голосно власні вірші, є пересвідчені, що красших нема в світі.

А одночасно слова: „поступ", „еволюція", „реакція" є в нас в такій моді, як призвища головних державних скарбників, і ніхто з такою рішучістю не вживає понять „поступу", як ті, що ніколи не добачували їх незвичайної проблематичности. Понятте моралі, як се любив доказувати Винниченко, є дуже темряве і хитке. Одначе в проблемах політичної моралі, яка зводиться до перевірення жерел чужого доходу, нема великої метафізики. Коли бачу на чужині земляка-діяча, який одержує кілька тисячів франків, місячної платні, а живе, як князь, купує для своєї жінки пальто за 25.000 франків, або навіть віллю над морем, то одинокі сумніви, що до його чесности виринають з ось-якими запитами: чим він заробляє на решту, коли нічого не робить, або чи встиг на чужині найти і поховати пребогату тітку або американського дядька?

Таких добродіїв не треба питати, до якої належать партії і які гроші належать до них. Ніяка революція не може змінити таких школярських правд. Те саме торкається еволюції пересвідчень у політичних діячів. Ніхто не має наміру робити закидів нечесности Грушівському, ні Винниченкови, за те, що в метушні війни і революції вони змінили свою орієнтацію. Та за те і вони не повинні бути обурені на других, що тамті своєї орієнтації не змінили. Мабуть теперішні комуністи вибачать їм новонаверненим ті всі жертви комуністів, розстріляних колись за їх протибольшевицької влади.

Ціла партійна критика наших партійників має на меті доказати нам, що все було би прегарно, колиб їх партія одержала монополь на керму національної політики. Є такі великі люди, що не можуть працювати на меньшій посаді, як міністра і то з необмеженими уповноваженнями. Вони дуже оригінально зрозуміли гадку Наполеона, що поганий той жовнір, який не хоче стати маршалом.

Парижський діяч закінчує свою статю ось-яким патентичним окликом: „Шість Держав старої Росії визнано, не дивлячись на соціялістичну політику, крайнійшу за нашу..."

Перш усього — фактичне спростуванне: соціялістичність і крайність політики сих держав є відома хиба нашому діячеви. В Парижі всі ті держави вели політику виключно національно-державну. Кладучи три настроєні крапки, наш політик поринає в роздумуванне про незбагнені нетри політичної метафізики. Причина ясна. Наші земляки в Парижі мало ставили собі питань про свої конкретні завдання на парижському ґрунті. Вони люблять принципільно-загальні питання. Коли партійним метафізикам доказують, що їх партійний товариш є голодранець або дурень, то вони не перевіряють жерел його кишені або освіти, а приймають сократову позу: — а чи Ви знаєте, що таке чеснота або мудрість? І все таки вони мають бодай одну річ спільну з Сократом: помиї, які ллються на їх голову, не роблять на них ніякого враження.

Проблема правильних шляхів моралі. А проте не треба бути аж політиком, щоб розуміти деякі школярські правила політичної граматики. Ось кілька з них:

1. Політичний діяч, який приїзджає у Францію як до казкової країни, без знання мови, а що більше: без ніякого зрозуміння французької психольогії, не може корисно впливати ні словом ні письмом на людий чужої складної культури. До сього висновку мусів дійти навіть Грушівський по останнім своїм побуті в Парижі.

2. Коли українські політики волють на чужині працювати для тої самої справи відокремлені, а не разом, то не диво, що чужі держави не бачуть великого гріху в своїй політиці, коли працюють для відокремлення поодиноких частин України.

3. Політична і дипльоматична діяльність за кордоном повинна мати на першому місці загально-національні домагання, а не партійні інтереси. Діячі, які сього не розуміли, повинні були взяти собі до науки політичної мови вчителя таксамо, як брали собі вчителя до науки французької мови.

З таких принципів можна би скласти цілий катехізм... гумористичний.

Чи не бачимо сього незвичайного гумористичного факту, що найзавзятійші наші партійники, коли лишень дірвуться міністерських портфелів, чхають на партію і входять в порозуміння з такими партіями ворожих національностий, з якими їх партійні товариші з чужої національности не хотять навіть розмовляти?

(Продовженнє зі стор. 1-шої).

відбувся в Ню Йорку іменував кандидатом на президента Злучених Держав найбільшого заслуженого товариша Евгена В. Дебса, а кандидатом на віцепрезидента Сіймура Стедмена. Позаяк Е. В. Дебс находиться під ключем, длятого Зїзд вибрав комітет і поручив йому виготовити прошеннє до найвищого суду та взагалі занятися акцією висвободження кандидата на президента. На чолі комітету стоїть Сіймур Стедмен. Вашінґтонська преса доносить, що прошеннє о висвободженнє Е. В. Дебса вже вручено державному судді Палмерови.

Поляки начинають нагінку на 50 міліонів долярів сеї суботи.

ВАШІНҐТОН, 16. мая. — Поляки начнуть сеї суботи нагінку на 50 міліонів долярів. Головою сего підприємства, яке буде сягати від океану до океану, є польський амбасадор князь Любомірський. Поляки рахують, що мають в Америці близько 3 міліони своїх людий. Щоб підприємство пішло легенько то вони зорганізували около 10 тисяч комітетів по всій Америці. Позаяк гроші яких вони потребують є щось в формі позички для Польщі, тому будуть вони своїм „бранцям" продавати бонди. За зібрані гроші мають вони думку закупити в Америці ріжні машини, промислове і господарське оруде та сирові матеріяли.

(Отсоже: Ми знаємо що польська „мишва" кинеться і поміж наших людий і буде витуманювати тяжко запрацьований гріш, а може навіть скаже, що ми повинні бо Галичина при Польщі. Ми знаймо що їм відповідати. Вже від нині повинен кождий упереджувати один другого).

В. Будзиновський.

ПІД ОДНУ БУЛАВУ.

(Виїмка з оповідання п. з. „під одну булаву", з 17. століття).

На ґенеральній раді скликаній Дорошенком було також потайне посольство з Червоної Руси. В посольстві були старшини львівського брацтва православного, відпоручники православної шляхти і українських міщан усіх червоноруських городів. Вони то розповіли козачій старшині про тоті торги Ляхів з Москвою о поділ козачої України між Польщу і Московщину. Розповіли також, що в цілій Червоній Руси підготовляєсь бунт проти Польщі. Не лише шляхта і міщаства, але і посольство ладиться пристати до козачої України, щоби лишитися під козачим реґіментом. Лише ждуть на прихід козаків.

„Козача Україна нехай одного не забуває — промовив посол від Львівського Брацтва до Дорошенкової старшини. Нехай не забуває, що нинішну свою силу козацтво в великій мірі завдячує Західній Україні. Ще тоді коли князі Київа клали підруби під будівлю української державности, найвірнійщими їх толковинами були князі Червоної Руси. Вони то ще коло девятьсотного року допомогли київському Олегови Віщому побороти могутню і ґрдовиту Візантію. В часі від розгрому нашої держави Татарами аж до появи сильної козаччини, життя нашого народу і наша думка державна не завмерли тільки тому, бо на їх сторожі стояла Західна Україна. Тоді, коли народ Східної України, коли тоті „Татарські Люди" воліли бути підданками татарської орди, ніж мати власну державу. Західна Україна жила повним державним життєм, та силкувалася втягнути в того житє Східну Україну. І тоді, коли нас придавила Польща, наша думка державна дальше під нашими стріхами. Боротьба проти чужого ярма не вгавала у нас. Коли вже не можна було орґанізувати сеї борби на рідній землі, то наше боярство ішло в Молдавщину і відтам працювало над відбудовою нашої держави. Через отсю борбу Західної України заціліла наша думка державна аж до наших часів. Коли тота думка тепер і в ваших серцях, то в великій мірі завдячуєте се нашим батька.

А хочби й саме козацтво! Чи малоби воно таку силу, яку має нині, якби не мужі з Західної України? Першою орґанізацією козачою було козацтво Низове. Городову козаччину виплекало Запороже. А хто поклав перші трівкі підвалини під орґанізацію Запорожців? Хто, як не вельможа з Західної України, князь Байда Вишневецький?! Хто перший потряс Кримом; здобув Кафу, якої не могли одоліти могутні держави італійські? Через кого то вперве козача слава залунала по всему світу, де лиш люде живуть? Хто на козачій Україні відновив знівечену Польщею церкву, назад поставив на її чолі власних владик, яких ворог ваш прогнав був? Хто зробив, що Східна Україна стала, поволи, але постійно з під польського панования переходити під реґімент козачий? Хто, як не перший гетьман України, Петро Сагайдачний... Наш західно-український Конашевич, шляхтич з під Самбора?! Хто дав матери городів наших, хто дав Східній Країні славні її школи? Чи не з Західної України, з Львівського Брацтва пішли до Київа книжки і книжники?! А найбільша слава України, батько наш Богдан! То шляхтич з Червоної Руси. Був разом з батьком у Жулкевського. Під Цецорою Турки взяли його і держали пару літ. Аж видобувсь з полону, пійшов до вас козакувати. Ги ми маємо вам говорити, що Східна Україна завдячує йому?! Козача Україна сильно задовжена у нас. Тепер ми приходимо по сей довг. Сили Західної України вже вичерпані. Як лишиться в руках Польщі, то пропаде. Її нищить і доконить ріжниця віри. Де пануючий народ має иншу віру і поневолений иншу, там тоді, котрим ніж прикладають до горла приймають віру пануючого і для власного народу на віки пропадають. Під Москалем сего нема... Під Москалем наш народ остоїться, хочби і тисячу літ у тім ярмі. Крайна пора, аби Придніпрянщина подумала про сплату довгу. Західна Україна дожидає вас".

„Повівби я — промовив Дорошенко — моє лицарство від Западови, аби вас спасти від неминучої загибелі і вами закріпити волю Східної України. Та ще не знаю, чи Запороже пристане до сего діла, і чи не наскочить на нас з заду Брюховецький і Москаль. Моя думка, думка Дорошенка така, що без Червоної Руси Україні не бути. Я гадаю, що Лівобічну відвоюю від Москви та по вічні часи закріплю при українській державі аж тоді, коли дістану під мою булаву Червону Русь. Чи ваші краяни поможуть нам взяти під тоту булаву Лівий Бік?"

Посол від Львівського Брацтва взяв з рук служки шкіряний міх. Виймив з него щось закутане в червону китайку і знов промовив:

„Західну Україну, від Придніпрянщини Чехами, відвоював назад і зєдинив в одну державу князь Володимир, Хреститель всеї Руси. Коли Батий руйнував Київ, чимало київських черців захистили тоді в галицькій землі. Один такий богоугодник спас і привіз до нас дрібонький останок мощий святого обєдинителя нашого. Зразу черці в Крилосі, поісля під Львовом берегли тоту святість і зберегли аж до наших днів. Звісно, що Богдан Хмельницький підготовив був могутний союз кількох держав з Україною. Про помочи сего союза загадав він скинути з України московську протекцію розторощити Польщу і всю відумерщину київських князів від Дону аж по Віслок сполучти в одну гетьманщину. Коли ми про се дізналися, Львівське Брацтво казало золотарям в Нірберзі спорудити золоту булаву".

Посол розгорнув китайку. В його руках вилискувалася срібна коробка виложена перлівницею. Отворив і видобув золоту булаву.

„В отсій булаві, — говорив дальше — затворені мощі Володимира. Наше Брацтво мало передати її батькови Богданови тоді, коли стане на Червоноруській землі і присягне, що вже більше не віддасть її Ляхам. Та не судилось йому довершити згадане діло. Бог покликав його до себе саме тоді, коли мав зачинати. Його наслідникови, Виговському не дала Богданового завіщання увести в житє темна чернь, котра гадала, що під царем Україна переміниться в хлопський рай. Може ти будеш щасливійший. Святий Володимир нехай веде твоє лицарство тропою сонця. Бери Червону Русь під тоту булаву... Під одну булаву Соборної України!"

Настала тріножна тишина. Не ворухнувсь ніхто, кожний запер духа в собі. Всі, і посли і старшини вліпили очі в гетьмана. Дорошенко насупив брови і довго стояв в задумі не доторкаючись булави. Груди його важко дихали... Окинув оком раду і запитав:

„Що ви на те, товариші?"

„Бери булаву!" — гукнула старшина. — „Веди нас хочби і нам Краків. Посли правду кажуть, що ми їх довжники. Правда й се, що без Червоної Руси Україні не бути. А найбільша правда того, що Придніпрянській Україні жаден чорт вязів не скрутить, а Західна Україна в чужім ярмі занидіє, пропаде для нас. Святий Собиратель українських земель нехай веде нас, бере для Соборної України Червенські городи!"

Всі замовкли, бо гетьман підвів руку на знак, що хоче говорити.

„Проклятий людьми і Богом; до десятого покоління проклятий нехай буде той, хто прийме тоту булаву і забуде, що народ по лівім боці Дніпра і народ здовж Дністра також його діти, як народ Правобічний! Нехай і люди і звірі оминають його, утікають від него як від моровиці. Свята земленька нехай вишибне із нутра свого його стерво тоді, коли чорт вирве з него погану душу його. Нехай ні пекло ні небо не прийме її, бо гадаю, що і пекло не схоче плюгавити своїх кітлів смолових такою мерзою. А грядущі покоління, поки світа того, нехай спльовують на спогад імени його!

Нехай всохне тота рука, — додав гетьман беручи клейнод, — котра доторкнеся тої булави і забуде, що в чужих руках не сміє лишити ні одного клаптичка, ні одної скибочки української землі!

„Святий Хрестителю України! — закінчив цілуючи булаву і упавши на коліна — Веди мене... веди моє лицарство! Дай мені і мому лицарству завзяте та силу а нашій черни отямленє і розум... аби ми здужали під тоту булаву твою зібрати розторощену землю твою. Дай мені силу доконати діло задумане і розпочате покійним Богданом".

Вся старшина і всі посли впали навколішки і молились разом з гетьманом. Булава ішла з рук до рук. Всі цілували її. Присягали на мощі святого, що всі одностайно станут за цілість та єдність його відумерщини. Коли булава опинилась назад в руках гетьмана, він встав і всі стали. Все суворе лице його тепер сяло щастем. Якась ясність і сила надлюдська била з його очий. Випрямився, притис булаву до груди, звернувсь до послів і промовив.

„Ви чули і бачили. Вертайте домів. З усею козачою Україною возьму і Червону Русь під тоту булаву. А не поталанить то віддам її до ваших рук. Спрячете її в тайшику і держати мете так довго, аж знайдеся дужший і щасливійший".

ПОЖОВКЛЕ ЛИСТЯ.

Настала осінь
І неба просинь
Укрили хмар отари, —
Холодні темні хмари...
Широке поле мов осиротіло
І листячко у лісі пожовтіло...

Природа мріє...
Зефір повіє —
І листя затріпоче,
Під подихом шепоче
И рясним дощем на діл воно спадає,
Пожовкле листя сумно опадає...

І вітра дзвони,
Немов проклони
До серця промовляють: —
— „Вони в степу гуляють,
В бою за волю падають, вмірають,
Як ті листки, що тутка опадають"...

Земля страшною
Повита млою,
Залита сліз дощами
Ридає враз з кущами...
Сотки сиріт, збігців — куди не гляну...
І хто загоїдь їм страшную рану?...

Ол. Неприцький-Грановський.

Mancos, Colo.

ФАРМИ! ФАРМИ!

В добрім здоровім клїматі урожайні землї:

1) 155 акрів, 18 коров, 3 добрих коні, 10 безрог, 50 курий і всі тульса фармерські. Ціна $9.000, вплати $4.000 а решта на сплату. 58-61

2) 211 акрів, 24 коров, 2 коні, безроги, кури, качки і всї тульса фармерські. Ціна $12.500, вплати $4000.

3) 150 акрів, 20 коров, 4 коні, 4 безроги, 20 курий, всі тульса фармерські. Ціна $6.000, вплати $3000.

4) 130 акрів, 30 доброго ліса, дім і барна.

5) 100 акрів ораної землї. Ціна $3.000.

Хто хоче купити фарму нехай напише чи хоче велику чи малу фарму до:

АНТІН ГРИНЧИШИН,

Box 14, Boonville, N. Y.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сїй рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших похвальнів).

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. тов. Ів. Котляревського відограє в неділю, 23. мая с. р. в галі „Української Хати", 22 Ґрейлінґ ул., Гемтремк, Міш., ХМАРА, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, А. Л. Суходольського. Режисер Д. А. Початок о годині 7.30 вечером. О численну участь просить 59-61 КОМІТЕТ.

NEW YORK, N. Y.

Заходом Укр. Тов. Теребовельська Поміч, відїграється в суботу, 22. мая в Укр. Нар. Домі, 217 E. 6th Street, New York City представлене АРЕНДАР В КЛОПОТІ, комедія в 4-ох діях, М. Білянського. Початок о год. 7.30 вечер. По представленню Баль. 60-62 КОМІТЕТ.

КЛІФТОН, Н. ДЖ.

Тов. „Українська Січ", від. 182 У.Н.С. в Кліфтон, Н. Дж. відсвяткує велике торжественне свято а іменно

ПОСВЯЩЕННЄ ПРАПОРІВ

в понеділок (на Декорейшен Дей) ДНЯ 31. МАЯ С. Р.

котре виконає Всч. о. Кан. Л. Левицький в гр.-кат. церкви св. О. Николая, Пасаїк. Початок о год. 2-гій попол.

На се велике торжественне свято тов. Українська Січ запрошує до звеличення його всіх місцевих і позаміщевих гімнастичні. Січий, Товариств і Братств, як з New York, Jersey City, Newark, Elizabeth, Elizabethpot, Carteret і Paterson, N. J. Позатим кожде товариство зі згаданих повисше місцевостий буде проханe до ласкавої участи урядово. Збір товариств буде в Німецькій школі, 113 Hoppe Ave., Passaic, N. J., о годині 1.30 попол. Відтак о год. 2-ій рушиться походом до віддаленої о два бльоки церкви. По посвяченню прапорів рушиться походом улицями: Van Buren St., Leghsinton Ave., Passaic St., Second St., Monroe St., Dayton Ave., Center St. і Hoppe Ave. до галі Німецької школи, 113 Hoppe Ave., Passaic, де всі товариства і братства привитає Всеч. о. Кан. Л. Левицький. Опісля продовжиться забава балю до години 8-мої вечером. О годині 8-мій вечер розпічнеться представлене двох оперет, а іменно: Наталки Полтавки і Веселі Полтави. Пісні підчас представлення будуть при супроводі оркестри під проводом п. Едельмана. В поході і забаві в часі балю возьме участь добре вишколена Українська Банда з Пасаїк, Н. Дж.

За добру забаву і чесне проведенне торжественного свята ручить 60-64 КОМІТЕТ.

Товариство Українська Січ дало оголошенне в „Свободі" в місяци цвітни, повідомляючи, що се торжество відбудеться 30. мая с. р., але з важної причини мусимо дату змінити з 30-го мая на 31-го с. р. — Котрі товариства дістали запрошенне на 30. мая, то просимо ласкаво змінити з 30. на 31. мая.

HARVEY, ILL.

Бр. св. Николая, від. 354 устроює ВЕЛИКИЙ БАЛЬ, дня 22-го мая 1920, в галі Бафії, під ч. 15509 Halstead St. Початок о годині 6.30 вечер. Тикет вступний 35 цнт. Запрошуємо всіх охочих забавитися. — КОМІТЕТ. 60

ПЕРЕПИСКА З ЕВРОПОЮ.

(Українські часописи в Европі просяться о передрук).

Пошукую свого брата Олексу Лучку і Карпа Чикало, з села Стехниковець, повіт Тернопіль, Галичина, котрий мавби находитися в українськім війську на Україні. Він був в 10-тій бригаді четаром. Хтоби о нім знав, або він сам зволить зголоситися до мене на адресу: Semeon Luczka, A. U. E., 30 E. 7th St., New York, N. Y., U. S. A. 59-60

Пошукую свого брата ЙОСИФА КИНАЛЯ зі Слободи Золотої, повіт Бережани, Галичина. Десь при українськім війську на Україні. — SIMON KINAL, 8 Bertha Ave., Lowel, Mass., U. S. A. 60

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаємо. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сього цїн на дворазове оголошення з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама ціна є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймається оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

Не належиться ждати відповіди на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але переда їх сторонам, які подали оголошенне. Не від сторін належить сподіватися відповіди.

Пошукую свого брата ІВАНА ДУМАНСЬКОГО, з села Яцівці, пов. Збараж, Гал. Перебуває тому 2½ року в Юнґставн, Огайо. Маю важну справу. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситися до: PETER DEMANSKY, 1504 St. Clair, Cleveland, Ohio. 56-61

Пошукую свого товариша ВАСИЛЯ КРАСНОПЮРА, з міста Скала, повіт Борщів, Гал. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситись до: STEVE WASIECZKO, 1045 E. 61st St., Cleveland, Ohio. 59-60

Пошукую ІВАНА КІШКО і ЯКОВА ФОСТІЯ, Василевого. Хтоби о них знав, або вони самі, зволять ласкаво повідомити листовно: WM. CHIMIUK, 1462 Michigan Ave., Detroit, Mich. 60-61

Пошукую своєї тіточної сестри ДОСЬКИ ЮРЧИШИН, з села Ласкавців, пов. Теребовля, Гал. Тому 5 літ як перебувала в Бруклин, Н. Й. Хтоби о ній знав або вона сама зволить зголоситися до: ANTON NYSZCZY, 183 Gilbert Ave., Detroit, Mich. 59-60

ПОЗІР РОДИМЦІ! На продаж 40-акрова фарма, дім на 10 покоїв і другі потрібні будинки. Корова, кінь і знаряди рільничі. Ціна за всьо лише $1,900.00. Самі будинки вартують далеко більше. Готівки потрібно $1,200, решта на догідні вплати. Маю ще иньші фарми на продаж. Голосіться до: THEO. SOLOVEY, Milford, N. Y. 59св65

Потреба МУЩИН РОБІТНИКІВ і помічників при форнесах до заведення, котре є в руху кождого дня в році. Стала робота з гарною платнею. Початково від 45 до 55 цнт. в годину. Голоситись до: EMPLOYMENT OFFICE, New Jersey Zinc Co. (of Pa.), Palmerton, Carbon County, Pa. 56-64

ПОТРЕБА агента до продажи машин до шиття і колектовання гроший. Добре комісове. Малий бонд жадаєсь. Голоситись межи 9—10 рано до: SINGER SEWING MACHINE CO., 107 Newark Ave., near Grove St., Jersey City, N. J. 60

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: ROYAL SALES CO., Station O, New York City. 25—

ЧЕСНА женщина або старша дівчина, котраб хотіла занятися домом і четверо дітьми; діти в віці: хлопці 8, 6 і 4-літні і донечка понад один рік, яка порядне місце у чесного чоловіка, вдівця, і добру заплату. Ласкаве зголошення прошу слати до: СОФРОН ПИШ, Box 341, Barnesboro, Pa. 59-60

МЕБЛІ з двох кімнат продам з причини відїзду на контри. Інтересуючі можуть голоситися вечером на адресу: WAS. STRUCHMANCHUK, 420 E. 6th St., New York City (в подвір'ю, середний рум 8). 60-61

КОНКУРС.

Парохія св. о. Николая в Minersville, Pa., пошукує ДЯКОУЧИТЕЛЯ від 1. червня 1920 р. Платня після угоди. Голоситися на адресу: Rev. WL. OBUSZKEWICZ, P. O. Box 195, Minersville, Pa. 56-60

Потребуємо 200 фамілій і самотних до управи цукрових бураків в Мішиґен.

Памятайте 20-го мая 1920 яко день відїзду. Платня $35.00 від акра, помешкане, опал і переїзд даром, без ріжниці як далеко ви віддалені від Пітсбурґ, Па. Прошу зголошуватися особисто або листовно до компанійного агента. Уважайте аби вас другі не обманули за дешевшу платню; тут є найлучша нагода дійти до своєї власної фарми і не бути залежним від босів. Приходіть і приводіть ваших знайомих або пишіть у вашій рідній мові: 60-61

JOHN ONOVER, COLUMBIA SUGAR CO. Agent, 215 GRANT, PITTSBURGH, PA.

В СУСІДСТВІ ФАРМА ДО ПРОДАЖИ.

143 акри землї, з того 25 акрів доброго ліса, нові будинки, дім на 14 кімнат, будинки самі вартости $7000, 2 молоді коні, 9 коров, 6 телят, 2 поросні льохи, 1 кабан, 150 курок, всі машини потрібні до фармерки, великий сад, 58 яблінок, груші, сливки, вишні, черешні, 3 нові печі, всі річи в хаті, 80 куркових дерев і винограду. Ціна за всьо $8000.00, половина готівки, решта на малі сплати на 9 літ. Фарма мусить бути продана в короткім часі. Причина продажи—брак здоровля. Маю до продажи також много інших фарм, добрих і дешевих. Голосіться до: JOHN SAFRAN, R. F. D. No. 1, Owego, N. Y. 53-62

ПОЗІР ТОВАРИШІ УКРАЇНЦІ!

Хто з Вас хотів би купити фарму в околиці Ром, нехай зверне увагу на се оголошенне. Я не є агентом; я був довший час фармером а тепер є мешкаючим в місті і знаю богато фармерів, котрі би хотіли спродати фарми з причини старости по низкій ціні, щоби не оплачувати великого комісового агентам. Я кождому рад покажу добру фарму за малим винагородженням. Я з того бизнесу не жию і тому не чекаю на зиск, а хто мене пригадує то певно непожалує.

1) Фарма 136 акрова, з того 50 акрів пасовиска і ліс, добрий дім на 10 кімнат, 2 стайні, карник і курник, сад овочевий і всі знаряди господарські, 2 коні, добрі, 8 коров, 1 бугай, 3 ялівки, 4 безроги. — Ціна тої фарми $5.500, вплати $3.500, решта по $100 річно сплати і 5 процент.

2) Фарма 200 акрова, з того 60 акрів грубого ліса, 140 орного поля і пасовиска, сад овочевий, потік плине через фарму, 26 штук худоби рогатої, 2 коні, 10 безрог і кури, дім муровинний на 16 кімнат і знаряди господарські. Се фарма добра на шову, бо є на чім господарити і є де виганять. — Ціна тої фарми $10.500, потрібно вплати $5.000, решта по $200 дол. річно і 5 процент. 57-60

Знаю ще богато добрих фарм меньших і більших, дорожших і тайших. Хтоби з пов. товаришів хотів купити, то прошу до мене написати з довірєм а я радо кождому уділю близших інформацій, щоби ніхто дарма не тратив часу і гроша на подорож. Моя адреса:

M. PAWELKO,

209 Lawrence St., Rome, N. Y.

НОВИНКИ.

Причина дорожні в Америці.

Федеральна Торговельна Комісія оголосила сеї суботи (15. с. м.) рапорт, в якім є доказано, що „Велика Пятка" шікаговських мясних баронів заробила на своїх інтересах в протягу трох літ війни, 1915 до 1917, чистого зиску аж 223 процент. В тім рапорті говориться, що за час трох літ ріжні мясні компанії доложили до своїх надзвичайних приходів більше ніж $100,000.000, а їх чистий зиск у тімсамім часі побільшився вдвоє, втроє, а навіть вчетверо. На початку 1919-го року пять великих компаній виказували стан чинний на суму $1.300,000.000, чистий зиск виносив $535,000.000, а в протягу 1919-го року продано мяса за $3.200,000.000. Від таких великих цифр бідному чоловікови аж в голові крутиться, а мясні барони удають дуже скромних людий і доказують своїми рахунками, що вони заробляють на кождім долярі не більше як 2 до 3 центи.

Визиск на всі сторони.

В. Джет Лок, бувший секретар Военної Робітничої Ради, оголосив у Вашінгтоні дня 15. с. м. звіт, у якім доказує, що половина ціни за кожду куплену пару черевиків іде до кишені продавців обуви. Черевики, за які купуючий заплатив у 1917 році $8.50, коштували в фабриці лише $3.46. Лок робив досліди над визиском в кождій галузи американського промислу, щоби доказати, що зелізничники є управнені домагатися мінімальної річної платні в сумі $2.500.

Відібрали сенаторови „робітничу карту".

Юнія теслів і столярів в Де Мойн, Айова, наділила була перед кількома роками сенатора свого стейту, Алберта Б. Кумінса, гоноровою „робітничою картою" за те, що він відносився прихильно до зорганізованого робітництва. Тепер сей сенатор своїм попереднім засадам спроневірився і агітує за ухваленнєм протистрайкових законів. На своїм останнім засіданню згадана юнія порішила, що сенатор Кумінс не є вже тепер гоноровим членом сеї організації і з тої причини відобрала йому „робітничу карту".

В Еспанії подорожіли ґазети вдвоє.

З Мадриду, столиці Еспанії, доносять до американських часописий, що тамошні ґазети, які коштували доси по 5 центів, будуть відтепер продаватися по 10 центів за кожде поодиноке число.

Згоріли бараболі.

Чотири милі від міста Гултон, Мейн, згоріли маґазини фірми Кейри, а в них спопеліло 1.300 бушлів бараболь і велика скількість штучного навозу. Шкоду обчисляють на $40.000.

Канадійські ліберали противляться відобранню права голосу чужинцям.

Ліберальні посли доміняльного парляменту в Канаді рішили на своїй нараді дня 6. мая б. р. противитися тій секції виборчого закона, де говориться про відобраннє права голосу всім чужинцям з ворожих країв на десять літ від підписання мира.

Дебати над виборчим законопроєктом в отавськім парляменті.

Дня 6. мая пополудни Джек Боро, посол з Трі Ріверс, продовжав дальше дебати над виборчим законом, а іменно над секцією, що відноситься до права голосу натуралізованих горожан. Законопроєкт такий, яким його внесено, не позволяє жінкам користуватися горожанством їх мужів. Тому згаданий посол сказав: „Уряд кавалцює натуралізаційний закон здається тому, що жінки натуралізованих горожан є більше вразливі на ділання ріжних надужить всяких „ордерс ін кавнсіл". Коли уряд хоче щось подібного перевести в життє, то нехай цілком відбере право голосування всім жінкам. Усіх горожан жінки є горожанками сього краю. На ріжниці в сьому случаю нема місця".

Дальше говорив посол з Дорчестер, Лусен Конан. Аргументуючи своє становище, він сказав, що коли жінка британського горожанина є британською горожанкою сама після натуралізаційного закона, то було би нахабством і несправедливостю жадати від неї судового потвердження щодо її горожанства.

„Чи ми — говорив сей посол — і на дальше хочемо зробити правилом нашого поведення в сьому краю, ломити всякі контракти з горожанами його? Чи маємо і на дальше спроваджувати сюди людий фальшивими кличами і тимсамим робити з цертифікатів горожанства свистки паперу? В кождім добре політично зорганізованім краю є річию неможливою, щоби чоловік був одної, жінка другої, а діти третої народности. Тому той цілий параґраф, що стремить до відобрання права горожанства певній части населення, нехай буде вичеркнений".

Урядові круги подаються в сторону опозиції відносно сеї поправки і можна сподіватися, що воля опозиції побідить.

Ріжні хороби ослаблюють французьку расу.

В капіталістичній пресі богато говорилося про способи, як би то знов побільшити французьку націю. Вношено навіть законопроєкт, яким заохочувалося дівчат „ставати матерями з патріотизму до свого краю", за що такі матери мали ще бути винагороджувані — і тим то законопроєктом зводжено материнство до уровеня розплідних коров. В противенстві до такого проєкту появилася в тижневнику „Лє Проґрес Сівік" розвідка д-ра Тулюса, в якій він говорить, що більша часть французького населення так ослаблена ріжними хоробами, що було би порадним, аби половина людности французької обовязалася до цілковитої контролі родження дітий. Сифіліс, сухоти й алькоголізм дуже буяли підчас війни, а сліди їх можна бачити всюди ще й нині. Бо в противнім разі Франція буде залюднена людьми фізично й умово слабими, котрі будуть тягаром не тілки Франції, але й цілому світови.

Позволяють вивозити горячі напої з Канади.

В. Даф запитав ся в Отаві, чи то правда, що уряд задумує постаратись о швидкі ґазолінові човна, щоби перелапувати пачкарів горячих напоїв, які вони перепачковують з Канади до Злучених Держав. На се міністер маринарки відповів, що уряд нічого в сій справі не зробив і що про щось подібного і бесіди не було.

65 шлюбів в двох годинах.

Світовий рекорд в даванню шлюбів здобув собі посадник Налєора в 17-тій дільниці Парижа. В двох годинах він дав 65 шлюбів, сповняючи кожду церемонію зосібна в півтора минутах.

Опіка над матерями.

Заходом діточого бюра при департаменті праці Злучених Держав переведено в 1918 році інвестиґацію і зібрано статистику породів, котра доказує, що того року в Злучених Державах при пологах вмирало 63 матери денно. З 2.978 поліжниць, звіданих урядниками згаданого бюра, всего 5 материй мали над собою відповідну опіку в часі породу. Се ділялось не з причини легковаження згаданої справи, але тому, що в Злучених Державах нема відповідного числа материнських клінік, бракує шпиталів і публичних доглядачок, котрі обслугували би материй в часі породу. Незвичайно велике число женщин померло при породі лише тому, що не вміли собі порадити, а лікареви або доглядачці не було чим за пораду платити.

Франція вже зрозуміла, яку шкоду для народу приносить занедбаннє опіки над матерями в часі породу, і там тепер ведеться широка громадська кампанія за основаннєм шкіл для таких женщин, котрі сподіваються стати матерями, щоби вони були на все приготовані і не мусіли при породі вмирати. В сей спосіб урятується від смерти сотки тисяч женщин.

В Анґлії правительство взяло опіку над материнством ще 1918 року. Богато материнських клінік, шпиталів і доглядачок удержується коштом правительства.

В Бельґії позасновувано для сподіваючихся стати матерями женщин школи. В Австралії всі кошти, получені з породами, покриваються правительством, а в додатку мати дістає 25 долярів нагороди за кожду живу дитину.

В сенаті Злучених Держав вже внесено законопроєкт в справі опіки над материнством котрий прийде на денний порядок ще сього місяця.

Публичні бібліотеки.

Нема відай одного міста, місточка або села в Злучених Державах, де не булоб публичної бібліотеки. Заряд сих бібліотек в останних кількох літах розвів широку діяльність над громадським освідомленнєм, стараючися вкрити бібліотеками всю територію Злучених Держав.

Товариство Американських Бібліотек свято вірить, що публичні бібліотеки є фактором правдивого американізму. Читаннє і студіованнє добрих книжок про економічні, соціяльні й промислові відносини в Америці поможе дуже богато в розвязанню проблеми дня. Заряд згаданого товариства робить неустанні заходи, щоби загальне громадське освідомленнє обхопило всі верстви американської суспільности.

З огляду на те, що в Злучених Державах є незвичайно великий процент чужинців, які не розуміють анґлійської мови, заряд товариства американських бібліотек старається перекласти богато вартісних анґлійських книжок на ріжні чужі европейські мови, щоби в сей спосіб дати іміґрантам нагоду запізнатися з Америкою, її життєм і економічними й соціяльними відносинами, не чекаючи, аж вони навчаться читати і писати анґлійською мовою. Се також дасть чужинцям нагоду до самообразовання.

Завідателі публичних бібліотек зібрали для сеї цілі 2,000.000-доляровий фонд і вірять, що при помочи приятелів просвіти і доброї волі загалу їм удасться осягнути бажаний успіх в загальному освідомленню американського громадянства.

Олсон дістав три роки.

Джордж Олсон за те, що приводив Хінців і инших до своєї молодої жінки в неморальних цілях, дістав три роки вязниці. Судія МкДоналд, засуджуючи його, сказав, що йому не зрозуміло, як міг чоловік таке робити, о яке оскаржено Олсона.

Достава меньша ніж попит.

За послідний рік канадійська методиська церква стратила 81 проповідників, з чого 31 зрезиґнувало, а 50 пішло на пенсію. За сей час зголосилося лише 24 кандидатів на їх місце. З того виходить, що методиська церква втратила 57 попів.

Виграли страйк.

У Филядельфії 3.000 з 7.000 теслів вернуло до роботи на тій підставі, що дістануть 60 долярів тижнево. Сю угоду підписало 119 контракторів. Коли теслі робити-муть ще „овертайм" (по $1.25 на годину), то дістануть по 80 долярів тижнево.

Методисти противляться признанню ірляндської републики.

Підчас генеральної конференції методиської церкви в Де Мойн, Айова, одноголосно ухвалено резолюцію домагатися від конґресу опрокинення всіх законопроєктів і резолюцій, які стремлять до признання ірляндської републики.

Нове чудо.

В Лондоні говорять про таку подію: При будові одного великого готелю трафлялися ріжні випадки і все якось „рвалося". Коли вже отворено той готель на бізнес, все йшло як а Петрового дня; з нічим не мож було вийти на конець. Один з директорів, будучи забобонним чоловіком, зачав шукати причин нещастя і вкінци дошукався того, що колись на тімсамім місци був монастир, а коли підчас реформації виганяли відтам законників, то один законник наложив клятву на те місце „на віки вічні". Директор сейчас відшукав найстаршого законника з того ордену і по довгих коровода намовив його перепровадити церемонію та відкликати клятву. Відтоді, говорять люди, готель той робить найкрасший бізнес.

Чого злодій боїться.

Навіть найвідважніший чоловік має вроджений нахил до страху і тому цікаво буде кождому довідатись, перед чим злодій жахається і чого боїться. Дуже мало є таких злодіїв, що відважуються красти без якогось щасливого знаку. Инші знова не відважаться війти до тої хати, якої число було би числом того поліцая, в котрого руках вони вже раз були. Богато нічних виправ не виконується лише тому, що на небі покажеться новий місяць, і т. п.

Калиткові (кишенькові) злодії мають також свої „віщовання і забобони". Коли намічена людина є бодай трохи зизоока або із скривленими ногами, то кишеньковий злодій ані разу не боїться, що стратить її калитку. Коли між вкраденими грішми найдеться пігнена монета, то він сейчас викидає її, бо така монета віщує скоре арештованнє злодія. Коли злодій вийде вранці на улицю, а проти нього покажеться поліцай, ідучи в напрямі до нього, то він покине своє безправне ремесло того дня; колиж побачить рано поліцая ідучого в напрямі противнім, то спіймання того дня не буде боятись, але такий день не буде також дуже обильний в повні калитки.